

Propozycja działań na rzecz mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

przygotowana przez środowisko Centrum im. Adama Smitha

Warszawa, 27 marca 2020

Centrum im. Adama Smitha przedstawia doraźne środki i systemowe rozwiązania, które pozwolą uchronić Polaków przed powiększaniem się załamania gospodarczego i dysharmonią społeczną. Z uznaniem obserwujemy aktywność i współpracę środowisk akademickich, pracowniczych i pracodawców oraz organizacji politycznych w tym zakresie.

Działalność wytwórcza firm i dostarczanie przez nie niezbędnych dóbr do przeżycia obywateli i zapewnienia im pracy w okresie pandemii jest znacznie ważniejsza, niż pokładanie nadziei w zwiększeniu ilości pieniądza w obrocie.

Priorytetem rządu i władz państwowych jest ochrona życia i zdrowia obywateli. Utrzymanie w ruchu mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, czyli ponad 1,3 miliona tzw. samozatrudnionych oraz 700 tysięcy firm, w których pracuje 6,7 miliona osób, jest na wagę kondycji społecznej i ekonomicznej Polaków. Firmy te zapewniają większości polskich rodzin pracę, bezpieczeństwo ekonomiczne oraz dobrobyt. Przedsiębiorstwa wyżej wymienione są również kluczowe dla gospodarki narodowej, a tym bardziej będą potrzebne w jej szybkiej odbudowie po obecnym załamaniu. Mają one bowiem niebywałą zdolność do mobilizacji i przystosowania się do odmiennych warunków. Dla gospodarki są niezbędnymi podwykonawcami i dostawcami oraz usługodawcami. Wytwarzają blisko połowę PKB Polski. W rezultacie prowadzonej wobec nich przez ostatnie trzy dziesięciolecia błędnej polityki regulacyjnej i fiskalnej nie zdołały osiągnąć bezpiecznego poziomu kumulacji kapitału. Samodzielne nie przetrwają kryzysu, gdyż nie dysponują wystarczającym poziomem rezerw.

Konieczne jest zatem wstrzymanie poboru składek i podatków w czasie obowiązywania zagrożenia epidemicznego oraz przez trzy miesiące po jego zakończeniu. Niedobory powstałe na skutek zmniejszenia dochodów budżetu państwa oraz funduszy takich jak FUS, powinny być uzupełnione przez rząd zwiększeniem długu publicznego, co będzie najmniej szkodliwe ekonomicznie i najmniej kosztowne. Dla ograniczenia deficytów należy też użyć pieniędzy otrzymanych z UE na walkę z zagrożeniem epidemiologicznym, jeśli tylko formalnie jest to możliwe.

Uzasadnionemu zwiększaniu długu publicznego powinno towarzyszyć równoczesne wprowadzenie moratorium na wydatki organów władzy i administracji publicznej, w tym wstrzymanie inwestycji i zakupów poza niezbędnymi.

W czasie pandemii i wychodzenia z kryzysu konieczna jest daleko idąca deregulacja przepisów dotyczących działalności gospodarczej, przede wszystkim sektora MSP. Dlatego proponujemy wprowadzenie począwszy już od 1 marca br., na okres minimum trzech miesięcy z możliwością przedłużenia na kolejne miesiące, następujących działań:

1. zawieszenie stosowania reguły *split payment*;
2. odstąpienie od naliczania składek ZUS od przedsiębiorców, zatrudnianych przez nich pracowników i osób bez utraty przez te osoby prawa do świadczeń ubezpieczeniowych oraz zawieszenie lub rozłożenie na raty innych należności publicznoprawnych, w celu zmniejszenia obciążeń fiskalnych i zwiększenia płynności przedsiębiorstw;
3. umożliwienie przedsiębiorcom delegowania pracowników na urlop uprawniający do świadczenia w wysokości zasiłku chorobowego wypłacanego w całości przez rząd oraz elastycznego wprowadzania przestojów i ograniczeń czasu pracy, w celu zachowania ciągłości zatrudnienia i ograniczenia kosztów stałych;

4. przeniesienie spłaty rat kredytowych (i innych instrumentów dłużnych, np. leasingu) na koniec obecnych harmonogramów spłat, w celu utrzymania i poprawy płynności przedsiębiorstw;
5. wstrzymanie biegu terminów zawitych, obowiązujących przedsiębiorców i obywateli w procedurach oraz postępowaniach administracyjnych i sądowych, w celu ograniczenia chaosu w urzędach i sądach oraz zatrzymania procesu generowania nowych sankcji wobec zobowiązanych;
6. zawieszenie egzekucji zaległych lub rozłożonych na raty danin, za wyjątkiem należności potwierdzonych prawomocnymi wyrokami sądów karnych, w celu poprawy płynności przedsiębiorstw;
7. skrócenie czasu oraz uproszczenie procedur wydawaniu pozwoleń na pobyt i pracę dla pracowników z państw sąsiednich, w celu zatrzymania możliwie dużej ich liczby w kraju oraz utrzymania równowagi na rynku pracy;
8. przełożenie terminu złożenia zeznań PIT i CIT za 2019 rok do 31 lipca br. i łącznego rozliczenia w nich wyników z pierwszego półrocza roku bieżącego, odliczenia wszystkich strat z lat ubiegłych, tak od dochodów osobistych i małżonka, jak i od dochodów ze źródeł innych niż działalność gospodarcza, w celu uniknięcia chaosu w przedsiębiorstwach i urzędach skarbowych oraz kompensowania strat bieżących i przeszłych z wynikami roku ubiegłego;
9. bezwzględnego dotrzymania ustawowego terminu zwrotu VAT i obniżenia jego podstawowej stawki do 19% w celu ograniczenia skutków inflacji oraz zwiększenia siły nabywczej ludności i poprawy płynności przedsiębiorstw;
10. zniesienie biurokratycznych ograniczeń dla krajowych producentów środków ochrony osobistej oraz urządzeń medycznych służących walce z pandemią, w celu zwiększenia ich natychmiastowej podaży przez polskich przedsiębiorców.

Powyższe rozwiązania są właściwe dla stanu zapaści gospodarczej na koniec marca 2020. Im później lub bardziej połowicznie będą one wprowadzane, tym większe koszty zostaną poniesione i tym dłużej będzie trwał stan zapaści oraz czas wychodzenie z niego.

W najbliższej przyszłości przedstawimy rozwiązania systemowe, które trwale uwolnią narodowy potencjał gospodarczy. Do końca kwietnia wydamy komunikat w przedmiotowych kwestiach.

W imieniu rady, zarządu, ekspertów i współpracowników Centrum im. Adama Smitha:

Paweł Budrewicz, prawnik
Jarosław J. Deryło, finansista
Dr Robert Dygas, ekonomista, Szkoła Główna Handlowa
Dr Bogusław Feder, założyciel Fundacji Akademii Liderów Innowacji i Przedsiębiorczości
Ks. Dr Jacek Gniadek
Prof. Tomasz Gruszecki, ekonomista
Prof. Robert Gwiazdowski, przewodniczący Rady Centrum im. Adama Smitha
Ireneusz Jabłoński, ekonomista, menedżer
Kamil Kajetanowicz, ekonomista
Prof. Antoni Kamiński, Instytut Nauk Politycznych PAN
Prof. Marek Kamiński, Uniwersytet Kalifornijski
Prof. Andrzej Kondratowicz, ekonomista, SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
Prof. Witold Kwaśnicki, ekonomista, Uniwersytet Wrocławski
Dr Piotr Mijał, prawnik
Andrzej Laskowski, przedsiębiorca
Wiesław Nowak, przedsiębiorca, członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP
Andrzej Sadowski, prezydent Centrum im. Adama Smitha, członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP
Dr Piotr Sekulski, prawnik
Dr Henryk Siodmok, menedżer, SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
Prof. Zbigniew Stawrowski, Uniwersytet im. Kardynała S. Wyszyńskiego
Lech Stefański
Dr Anna Wieczorek
Prof. Michał Wojciechowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski